

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ**Α Π Ο Φ Α Σ Η**
50/2025

Η Ολομέλεια του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου, συνήλθε σε συνεδρίαση στον συνήθη γι' αυτό τόπο την 13.1.2025 και ώρα 10:00, προκειμένου να συζητήσει επί της κατωτέρω υποθέσεως. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτζαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Απόντα τα μέλη Δημήτριος Σταυρόπουλος και Σπυρίδων Χρυσοφώτης, οι οποίοι είχαν κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Ελένη Χατζηνικολάου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ λόγω κωλύματος της Αναστασίας Μαραζίδου, διοικητικής υπαλλήλου του ΕΣΡ.

Αντικείμενο της συζήτησης ήταν η ενδεχόμενη παραβίαση της ραδιοτηλεοπτικής νομοθεσίας από τον τηλεοπτικό σταθμό με τον διακριτικό τίτλο «ANTENNA TV», ιδιοκτησίας της εταιρείας με την επωνυμία «ANTENNA T.V. ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ» αναφορικά με διατάξεις που αφορούν: (α) την απαγόρευση δημοσιοποίησης στοιχείων της ποινικής προδικασίας, (β) την απαγόρευση προβολής της εικόνας προσώπου που θεωρείται ύποπτο τέλεσης εγκλήματος, (γ) την απαγόρευση προβολής εικόνας προσώπου συγγενούς του κατηγορουμένου και (δ) την προστασία του τεκμηρίου αθωότητας του κατηγορουμένου, κατά τη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Το Πρωϊνό» που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 6.4.2022 και της εκπομπής με τον τίτλο «Πρωινοί Τύποι» που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 9.4.2022. Η υπόθεση εξετάζεται ύστερα από τις με αριθμό πρωτοκόλλου 2326/8.4.2022, 2375, 2376, 2377, 2379, 2380/11.4.2022 καταγγελίες πολιτών.

Για τον έλεγχο σχηματίστηκε ο φάκελος με αριθμό 121/26.4.2022, ο οποίος ανατέθηκε στη διοικητική υπάλληλο Αικατερίνη Κοντοπούλου και στην ειδική επιστήμονα - νομικό Ρέα Λαμπροπούλου. Η Διοικητική Υπάλληλος υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 528/ΕΣ/31.5.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών

περιστατικών της υπόθεσης. Στην συνέχεια, η Ειδική Επιστήμονας υπέβαλε στο ΕΣΡ την με αριθμό πρωτοκόλλου 833/ΕΣ/12.9.2022 νομική της εισήγηση.

Κατά τη συζήτηση της υπόθεσης, για λογαριασμό της λειτουργούσης τον σταθμό ως άνω εταιρείας, παρέστησαν οι πληρεξούσιες δικηγόροι της Ευαγγελία Ντάκουρη και Σταματίνα Μυτζήθρα (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), καθώς και η Διευθύντρια Ειδήσεων και Ενημέρωσης του σταθμού Άρτεμις Δήμου. Ερωτηθείσες από την Πρόεδρο, οι ανωτέρω εκπρόσωποι δήλωσαν ότι γνωρίζουν το περιεχόμενο του φακέλου, έλαβαν δε τον λόγο και ανέπτυξαν τους ισχυρισμούς τους. Ζήτησαν στη συνέχεια -και η Ολομέλεια δέχτηκε- να τους παρασχεθεί προθεσμία για την κατάθεση έγγραφου υπομνήματος μέχρι και την 7.2.2025, ώρα 14.00 και η συζήτηση κηρύχθηκε περαιωμένη. Ο σταθμός κατέθεσε στη Γραμματεία του ΕΣΡ το με αριθμό πρωτοκόλλου 607/7.2.2025 υπόμνημά του.

Την 27.3.2025 και ώρα 11.00 η Ολομέλεια συνήλθε σε διάσκεψη επί της υποθέσεως, ύστερα από πρόσκληση της Προέδρου. Συγκροτήθηκε από τους: Ευτέρπη Κουτσαμάνη-Δρίλια, πρόεδρο, Ιωάννη Πολίτη, αντιπρόεδρο, και τα μέλη: Σωκράτη Τσιχλιά (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Δημήτριο Σταυρόπουλο (με τηλεδιάσκεψη μέσω «epresence.gov.gr»), Ευτύχιο Παλλήκαρη, Πέτρο Τριανταφυλλίδη, Γεώργιο Βλαβιανό και Ιωάννη Μιχελάκη. Από το μέλος Σπυρίδων Χρυσοφώτης, ο οποίος είχε κληθεί νομίμως. Χρέη γραμματέως εκτέλεσε η Αναστασία Μαραζίδου, διοικητική υπάλληλος του ΕΣΡ.

Η Πρόεδρος ενημέρωσε αναλυτικά για την υπόθεση το απόν κατά την ακρόαση της 13.1.2025 μέλος, Δημήτριο Σταυρόπουλο, αναγιγνώσκοντας τις με αριθμό πρωτοκόλλου 2326/8.4.2022, 2375, 2376, 2377, 2379, 2380/11.4.2022 καταγγελίες πολιτών, την με αριθμό πρωτοκόλλου 528/ΕΣ/31.5.2022 έκθεση καταγραφής των πραγματικών περιστατικών της διοικητικής υπαλλήλου Αικατερίνης Κοντοπούλου, την με αριθμό πρωτοκόλλου 833/ΕΣ/12.9.2022 έγγραφη νομική εισήγηση που συνέταξε η ειδική επιστήμων - νομικός Ρέα Λαμπροπούλου, το με αριθμό πρωτοκόλλου 607/7.2.2025 υποβληθέν υπόμνημα της εγκαλουμένης εταιρείας, το πρακτικό της συζήτησης στην Ολομέλεια και το σύνολο των λοιπών εγγράφων του φακέλου. Το μέλος Δημήτριος Σταυρόπουλος δήλωσε ότι ενημερώθηκε πλήρως ως προς τα ουσιώδη σημεία της συζητήσεως κατά την οποία έλαβε χώρα η ακρόαση της εγκαλουμένης εταιρείας και η δήλωσή του αυτή καταχωρίστηκε στα πρακτικά.

Παρέστη επίσης και η ανωτέρω εισηγήτρια, η οποία ανέπτυξε το ζήτημα προφορικά και αποχώρησε. Η Ολομέλεια, αφού παρακολούθησε την επίμαχη ροή προγράμματος και μελέτησε το σύνολο των στοιχείων του φακέλου:

ΣΚΕΦΤΗΚΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΝΟΜΟ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΣΕ ΩΣ ΕΞΗΣ:

I. Νομικό Μέρος

1. Το ΕΣΡ είναι η αρμόδια κατά το Σύνταγμα Ανεξάρτητη Αρχή (άρθρο 15 παρ. 2) για την άσκηση του άμεσου ελέγχου του κράτους επί της ραδιοφωνίας και της τηλεοράσεως και την επιβολή των προβλεπόμενων διοικητικών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβάσεων. «Ο άμεσος έλεγχος του κράτους... έχει ως σκοπό... την εξασφάλιση της ποιοτικής στάθμης των προγραμμάτων που επιβάλλει η κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και της τηλεόρασης και η πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας, καθώς και το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου και την προστασία της παιδικής ηλικίας και νεότητας».
2. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος: «Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας».
3. Κατά το άρθρο 106 παρ. 2 του Συντάγματος: «Η ιδιωτική οικονομική πρωτοβουλία δεν επιτρέπεται να αναπτύσσεται σε βάρος της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας ή προς βλάβη της εθνικής οικονομίας».
4. Κατά το άρθρο 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης(που έχει νομική ισχύ επί τη βάσει της Συνθήκης της Λισαβόνας, άρ. 6 της ΣΕΕ): «Η ανθρώπινη αξιοπρέπεια είναι απαραβίαστη. Πρέπει να είναι σεβαστή και να προστατεύεται». Κατά το άρθρο 47 εδ. β' του ως άνω Χάρτη: «Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να δικαστεί η υπόθεση του δίκαια, δημόσια και εντός ευλόγου προθεσμίας, από ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο που έχει προηγουμένως συσταθεί νομίμως». Το άρθρο 48 παρ. 1 του Χάρτη ορίζει: «Κάθε κατηγορούμενος τεκμαίρεται ότι είναι αθώος μέχρι αποδείξεως της ενοχής του σύμφωνα με το νόμο».
5. Το Διεθνές Σύμφωνο για τα ατομικά και πολιτικά δικαιώματα του 1966 (Ν. 2462/1997), στον πρόλογο του αναφέρεται στην «αναγνώριση της εγγενούς αξιοπρέπειας και των ίσων και αναφαίρετων δικαιωμάτων όλων των μελών της ανθρώπινης κοινωνίας». Στο άρθρο 14 παρ. 1 εδ. β' του Ν. 2462/1997 ορίζεται: «Κάθε πρόσωπο έχει το δικαίωμα η υπόθεση του να δικαστεί δίκαια και δημόσια από

αρμόδιο, ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, που έχει συσταθεί με νόμο, το οποίο θα αποφασίσει για το βάσιμο κάθε κατηγορίας σχετικά με ποινικό αδίκημα...». Κατά το άρθρο 14 παρ. 2 του ίδιου νόμου: «Κάθε πρόσωπο που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα τεκμαίρεται ότι είναι αθώο εωσότου η ενοχή του αποδειχθεί σύμφωνα με το νόμο».

6. Σύμφωνα με το άρθρο 6 παρ. 2 της ΕΣΔΑ (Ν.Δ. 53/1974): «Παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του». Η παρ. 1 εδ. α' του αυτού άρθρου ορίζει: «Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσις του δικασθή δικάως, δημοσία και εντός λογικής προθεσμίας υπό ανεξαρτήτου και αμερολήπτου δικαστηρίου νομίμως λειτουργούντος το οποίον θα αποφασίσει είτε επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του αστικής φύσεως, είτε επί του βασίμου πάσης εναντίον του κατηγορίας ποινικής φύσεως».

7. Ο Ν. 2328/1995 στο άρθρο 3 παρ. 1 περ. β' ορίζει: «Οι κάθε είδους εκπομπές (συμπεριλαμβανομένων και των διαφημίσεων) που μεταδίδουν οι ραδιοφωνικοί και τηλεοπτικοί σταθμοί πρέπει να σέβονται την προσωπικότητα, την τιμή, την υπόληψη, τον ιδιωτικό και οικογενειακό βίο, την επαγγελματική, κοινωνική, επιστημονική, καλλιτεχνική, πολιτική ή άλλη συναφή δραστηριότητα κάθε προσώπου η εικόνα του οποίου εμφανίζεται στην οθόνη ή το όνομα του οποίου ή στοιχεία επαρκή για τον προσδιορισμό του οποίου μεταδίδονται».

8. Κατά το Ν. 3592/2007 άρθρο 1 παρ. 8: «Η παροχή ραδιοτηλεοπτικών υπηρεσιών και η εκπομπή ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων εξυπηρετούν την κοινωνική αποστολή της ραδιοφωνίας και τηλεόρασης, την πολιτιστική ανάπτυξη της χώρας και ιδίως το σεβασμό της αξίας του ανθρώπου κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 15 του Συντάγματος».

9. Σύμφωνα με το άρθρο 3 παρ. 1 του Ν. 4173/2013(που τροποποιήθηκε με το Ν. 4324/29.4.2015 που επανιδρύει την ΕΡΤ και ισχύει και για την ιδιωτική τηλεόραση κατ' εφαρμογή του άρθρου 3 παρ. 1α του Ν. 2328/1995): «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των διαδικτυακών ιστοτόπων της, εμπνέονται από τα ιδανικά της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της αξίας του ανθρώπου, της προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου ως ατόμου και ως μέλους του κοινωνικού συνόλου, της εθνικής ανεξαρτησίας, της ειρήνης και της συνεργασίας των λαών». Το άρθρο 3 παρ. 2 εδ. α' του Ν. 4173/2013 ορίζει: «Οι ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές της ΕΡΤ Α.Ε. καθώς και το περιεχόμενο των

διαδικτυακών ιστοτόπων της διέπονται, από το σεβασμό στην ιδιωτικότητα του ατόμου και την αρχή του τεκμηρίου της αθωότητας των πολιτών».

10. Κατά το Π.Δ. 77/2003 άρθρο 9 παρ. 2 εδ. α' και β': «Τα πρόσωπα που συμμετέχουν ή αναφέρονται στις εκπομπές πρέπει να απολαμβάνουν δίκαιης, ορθής και αξιοπρεπούς συμπεριφοράς. Ειδικότερα δεν επιτρέπεται η προσβολή της προσωπικότητας, της τιμής και της αξιοπρέπειάς τους». Κατά το άρθρο 11 παρ. 1 του Π.Δ. 77/2003: «Η αρχή ότι ο κατηγορούμενος¹ τεκμαίρεται αθώος μέχρι την αμετάκλητη καταδίκη του γίνεται σεβαστή και συνεπώς δεν προεξοφλείται το αποτέλεσμα της δίκης ούτε οι κατηγορούμενοι αναφέρονται, άμεσα ή έμμεσα, ως ένοχοι. Ο φερόμενος ως δράστης δεν πρέπει να αναφέρεται με απαξιωτικούς για το πρόσωπό του χαρακτηρισμούς, ούτε να γίνεται αναφορά σε αυτόν με μοναδικό προσδιορισμό την εθνοτική του καταγωγή ή το θρήσκευμά του». Κατά το άρθρο 11 παρ. 2 του Π.Δ. 77/2003: «Δεν χρησιμοποιείται εικόνα, ούτε αναφέρεται όνομα, ούτε γίνεται με άλλο τρόπο σαφής η ταυτότητα συγγενών κατηγορούμενου ή καταδικασθέντος σε αξιόποινες πράξεις, εκτός αν η αναφορά είναι απολύτως αναγκαία για την έκθεση των γεγονότων». Κατά το άρθρο 11 παρ. 6 του Π.Δ. 77/2003: «Δεν δημοσιοποιούνται έγγραφα ή άλλα στοιχεία που γίνονται γνωστά στις αρμόδιες αρχές κατά το στάδιο της προκαταρκτικής εξέτασης, της έκτακτης προανάκρισης και γενικότερα της ποινικής διαδικασίας». Το άρθρο 11 παρ. 5 του Π.Δ. 77/2003 ορίζει: «Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην εκάστοτε ισχύουσα οικεία νομοθεσία, δεν επιτρέπεται η αναφορά ονομάτων ή άλλων στοιχείων δηλωτικών της ταυτότητας καθώς και η χρησιμοποίηση εικόνων προσώπων που θεωρούνται ύποπτοι τέλεσης εγκλημάτων».²

11. Στο σημείο 1 εδ. α' της Οδηγίας 1/2003 του Ε.Σ.Ρ. ορίζεται ότι το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη αποτελεί καθοριστική αξία του κράτους δικαίου το οποίο εξασφαλίζεται από τη δημοκρατική μας πολιτεία. Στο σημείο 4 της ως άνω Οδηγίας αναφέρεται ότι στόχος όλων των ηλεκτρονικών μέσων ενημέρωσης πρέπει να είναι ο σεβασμός του

¹ Σύμφωνα με την απόφ. ΑΠ 1380/2005 (και την ΣτΕ 1386/2004), το τεκμήριο αθωότητας αφορά και στο χρόνο της προκαταρκτικής εξέτασης.

² Λαμβάνονται υπόψη τα άρθρα: 241 εδ. α' του Κ.Π.Δ. (Ν. 4620/2019) σύμφωνα με το οποίο «η ανάκριση γίνεται πάντοτε εγγράφως και χωρίς δημοσιότητα» και 71 του Κ.Π.Δ. σύμφωνα με το οποίο «οι ύποπτοι και οι κατηγορούμενοι τεκμαίρονται αθώοι μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή τους σύμφωνα με το νόμο». Σχετική είναι και η Οδηγία ΕΕ 2016/343 η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση του τεκμηρίου αθωότητας οποιουδήποτε ατόμου είναι κατηγορούμενο ή ύποπτο για έγκλημα από την αστυνομία ή τις αρχές της δικαιοσύνης.

τεκμηρίου αθωότητας καθώς και ο σεβασμός της μνήμης των θυμάτων και του πόνου των συγγενών τους.

12. Τέλος, κατά τα στοιχεία β' και ε' της παραγ. 1 του άρθρου 4 του Ν. 2863/2000, το Ε.Σ.Ρ ελέγχει την τήρηση των όρων και προϋποθέσεων καθώς και των εν γένει κανόνων και αρχών που προβλέπονται στην εκάστοτε ισχύουσα ραδιοτηλεοπτική νομοθεσία για τη νόμιμη, διαφανή και ποιοτική λειτουργία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και επιβάλλει, σε περίπτωση παραβάσεων, τις από το άρθρο 4 του Ν. 2328/1995 προβλεπόμενες διοικητικές κυρώσεις.

Από το συνδυασμό των ως άνω διατάξεων συνάγονται τα ακόλουθα:

α) Η αρχή της αξίας του ανθρώπου καθίσταται, μέσω της αναγνώρισης της ως συνταγματικής αρχής και της δικαιοκρατικής της νοηματοδότησης, κανονιστική πηγή των δικαιωμάτων και ελευθεριών, υπό την έννοια ότι κάθε συνταγματικό δικαίωμα θεωρείται ότι αποτελεί ιδιαίτερη έκφραση και εκδήλωση της αξίας του ανθρώπου³. Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος δεν θεσπίζει ατομικό δικαίωμα ούτε αποτελεί απλή διακήρυξη, αλλά κανόνα δικαίου συνταγματικού επιπέδου. Η διάταξη αυτή αποτελεί θεμελιώδη συνταγματικό κανόνα αντικειμενικού χαρακτήρα και άμεσης ισχύος (Α.Π. 40/1998)⁴. Η κατοχύρωση της αξίας του ανθρώπου είναι απαραβίαστη, δεν υπόκειται σε κανένα περιορισμό και σε καμία επιφύλαξη νόμου καθώς η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 δεν υπόκειται σε αναθεώρηση ούτε ανήκει σε εκείνες των οποίων η ισχύς μπορεί να ανασταλεί κατά το άρθρο 48 παρ. 1. Η αξία του ανθρώπου αποτελεί το άκρο όριο οποιουδήποτε περιορισμού ατομικού δικαιώματος που επιτρέπει εκάστοτε το Σύνταγμα είτε αυτός αναφέρεται στο περιεχόμενο είτε στους φορείς του δικαιώματος⁵. Για τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 του Συντάγματος σημειώνει ο Π. Παυλόπουλος *«πρόκειται για θεμελιώδη διάταξη του Συντάγματος η οποία θέτοντας τον άνθρωπο στο επίκεντρο του ρυθμιστικού του πεδίου καθιερώνει τον εν γένει ανθρωποκεντρικό του χαρακτήρα..., όταν το άρθρο 2 παρ. 1 καθιερώνει την επιταγή του σεβασμού της αξίας του ανθρώπου επιβάλλει όχι μόνο την παθητική υπεράσπιση της αξίας του ανθρώπου αλλά a fortiori και τον ενεργό σεβασμό της στην*

³ Β. Τσεβρένης «Ανθρώπινη αξιοπρέπεια», 2012, σελ. 40-41, Sakkoulas-online.gr

⁴ Γ. Κασιμάτης «Η απόφαση 40/1998 της Ολομέλειας του Αρείου Πάγου. Οι βάσεις εφαρμογής της αρχής σεβασμού και προστασίας της αξίας του ανθρώπου και της εγγύησης της ιδιοκτησίας», Νομικό Βήμα, τεύχος 5, τόμος 47, Μάιος 1999

⁵ Π. Δαγτόγλου «Συνταγματικό Δίκαιο-Ατομικά δικαιώματα», 4^η έκδοση, 2012, σελ. 1123, βλ. σχετικά Τ. Ηλιοπούλου-Στράγγα «Γενική θεωρία θεμελιωδών δικαιωμάτων», 2018, σελ. 195-199, Sakkoulas-online.gr

πράξη, υπενθυμίζει την “πρωταρχική υποχρέωση της πολιτείας”, η υποχρέωση δε αυτή απευθύνεται στο κράτος αλλά και σε κάθε μέλος του κοινωνικού συνόλου...Η ως άνω διάταξη καθιερώνει έναν πραγματικό “δείκτη πορείας” για την πολιτεία για τον τρόπο που οφείλει να δρα στο πλαίσιο της έννομης τάξης...».⁶ «Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν δεσμεύουν μόνο την κρατική εξουσία, δεσμεύουν και κάθε ιδιωτική, οικονομική ή κοινωνική εξουσία η οποία απειλεί, δυνάμει, την ελευθερία του ανθρώπου σε πολλές εκφάνσεις της».⁷

Η έννοια της αξίας του ανθρώπου περιλαμβάνει την ενυπάρχουσα στον κάθε άνθρωπο ουσία, αυτή που φέρει ως έλλογον με φυσική, ηθική και νομική υπόσταση. Μέσω της γενικής ρήτηρας του άρθρου 57 ΑΚ για την προστασία της προσωπικότητας, η συνταγματική αρχή του σεβασμού στην αξία του ανθρώπου τριτενεργεί στο πεδίο του ιδιωτικού δικαίου. Έτσι, κάθε πρόσωπο δικαιούται να απολαμβάνει τόσο από τους φορείς της κρατικής εξουσίας, όσο και από οποιονδήποτε τρίτο τη μεταχείριση που αρμόζει σε έλλογο και συνειδητό ον⁸. Τα ραδιοτηλεοπτικά προγράμματα οφείλουν να τηρούν την αρχή της αξίας του ανθρώπου. Ενδεικτικά, σχετικές αποφάσεις με αναφορά στην αξία του ανθρώπου είναι οι ΣτΕ 4782/2012, 714/2013, 3311/2013, 4157/2014, 4992/2014⁹.

β) Η έννοια της προσωπικότητας ορίζεται ως ενότητα σωματικών, ηθικοψυχικών και πνευματικών στοιχείων, είναι έννοια δυναμική αφού διαμορφώνεται μέσω της ενεργούς συμμετοχής του ατόμου στην κοινωνία βίου, δράσεων, αξιών και ιδεών με τα υπόλοιπα μέλη της κοινωνίας και ότι έκφανση του δικαιώματος της προσωπικότητας αποτελούν η τιμή και υπόληψη κάθε ανθρώπου η οποία αντικατοπτρίζεται στην εκτίμηση και αξία που αποδίδεται σε αυτόν από τους συνανθρώπους του (ενδεικτικά ΑΠ 40/1998, ΑΠ 788/2000, ΠΠΡ Θ 7036/2002, ΑΠ 576/2006, ΑΠ 1095/2008, ΑΠ 311/2009, ΑΠ 967/2011, ΑΠ 899/2011, ΑΠ 271/2012, ΣτΕ 285/2012, ΣτΕ 2014/2012, ΣτΕ 334/2013, ΣτΕ 2387/2013, ΑΠ 471/2013, ΑΠ

⁶ Π. Παυλόπουλος «Η αξία του ανθρώπου ως θεμέλιο του ανθρωποκεντρικού χαρακτήρα του Συντάγματος. Οι θεσμικές επιπτώσεις στο πεδίο της βιοηθικής», ΕφημΔΔ 2/2019, σελ. 122-131, Sakkoulas-online.gr

⁷ Γ. Παπαδημητρίου «Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην εποχή μας», Συνταγματικές Μελέτες, τ. 4, 2010, σελ. 13-23, Sakkoulas-online.gr

⁸ Α. Μανιτάκης «Το υποκείμενο των συνταγματικών δικαιωμάτων», Α. Σάκκουλας, 1981, σημείωμα Χ. Τσίγκου για απόφ. ΣτΕ 2838/2014, ΔιΜΕΕ, 1/2015

⁹ Η ΣτΕ 4992/2014 ορίζει ότι η κατ' άρθρο 2 παρ. 1 του Συντάγματος προστασία της αξίας του ανθρώπου, ως θεμελιώδης κανόνας της συνταγματικής τάξεως, δεν εξαρτάται από την εναντίωση αυτού που υπέστη τη σχετική προσβολή, αλλά έχει επιτακτικό χαρακτήρα κατά την άσκηση του συνταγματικώς προβλεπομένου ελέγχου από το ΕΣΡ.

571/2014, ΣτΕ 1244/2015, ΣτΕ 3926/2015, ΣτΕ 1173/2017, ΣτΕ 334/2017, ΣτΕ 1732/2017, ΣτΕ 1089/2018).

γ) Απαγορεύεται, χάριν της διασφάλισης του τεκμηρίου αθωότητας, της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας και του ανεπηρέαστου των αρμόδιων δικαστικών αρχών, ειδικώς η αποκάλυψη και αναπαραγωγή του περιεχομένου εγγράφων και εν γένει στοιχείων της ποινικής προδικασίας, επιτρέπεται δε αυτή σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος επί ζητήματος ιδιαίτερος αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος και εφόσον από τη δημοσίευση των στοιχείων αυτών δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορούμενου και λοιπών εμπλεκομένων προσώπων αλλά και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (ΣτΕ 1216/2014). Η απαγόρευση δημοσιοποίησης στοιχείων της ποινικής προδικασίας πριν την ακροαματική διαδικασία υπερισχύει του δημοσιογραφικού δικαιώματος πληροφόρησης της κοινής γνώμης, όταν υπάρχουν κίνδυνοι για την προστασία της υπόληψης και των δικαιωμάτων των υπόπτων και της αντικειμενικότητας του δικαστηρίου (ΕΔΔΑ Tourancheau et July κατά Γαλλίας της 24.11.2005-αρ. προσφυγής 53886/00). Η απαγόρευση της αποκάλυψης πληροφοριών που καλύπτονται από το απόρρητο των ποινικών ερευνών στοχεύουν στην προστασία της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης, του δικαιώματος στη δίκαιη δίκη και του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής του κατηγορούμενου (ΕΔΔΑ Bédar κατά Ελβετίας της 29.3.2016-αρ. προσφυγής 56925/08). Η μυστικότητα της ποινικής προδικασίας δικαιολογείται από την ανάγκη συγκεντρώσεως αποδεικτικών στοιχείων προς βεβαίωση και διαλεύκανση του τελεσθέντος εγκλήματος και ανακάλυψη του δράστη με βασικό και κύριο μέλημα την αναζήτηση και ανεύρεση της ουσιαστικής αλήθειας και τη βεβαίωση όχι μόνο της ενοχής του φερομένου ως δράστη-κατηγορούμενου, αλλά και της αθωότητας αυτού (Γνωμοδότηση 7/1994 Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Αθηνών).

Σε πλείστες αποφάσεις το Συμβούλιο της Επικρατείας έχει αποφανθεί σχετικά με την παρουσίαση στοιχείων της ποινικής προδικασίας: ενδεικτικά στη ΣτΕ 1374/2023 σκέψη 7 *«Δεν απαγορεύεται η ενημέρωση του κοινού, στο πλαίσιο ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών εκπομπών, επί υποθέσεων που εκκρεμούν στο στάδιο της ποινικής προδικασίας ούτε αποκλείεται κάθε αναφορά ή ο σχολιασμός των σχετικών πράξεων και ενεργειών των αρμοδίων αρχών, τηρουμένων των λοιπών διατάξεων του Κώδικα Δεοντολογίας. Χάριν όμως της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας και*

του ανεπηρέαστου των αρμόδιων δικαστικών αρχών αλλά και χάριν της διασφάλισης των δικαιωμάτων του κατηγορουμένου και των λοιπών τυχόν εμπλεκόμενων προσώπων, απαγορεύεται ειδικώς η αποκάλυψη και η αναπαραγωγή του περιεχομένου εγγράφων και εν γένει στοιχείων της ποινικής προδικασίας, η οποία άλλωστε, κατά τις γενικές διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, διενεργείται χωρίς δημοσιότητα... Έχει δε η αρχή αυτή την έννοια ότι η δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας είναι δυνατόν, σε όλως εξαιρετικές περιπτώσεις να θεωρηθεί δικαιολογημένη, όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται αφενός μεν ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν επιτρεπτή την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών προς ενημέρωση του κοινού επί ζητήματος ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος, αφετέρου δε ότι με τη δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και των λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων αλλά και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (βλ. ΣτΕ 1216-7/2014, 1432/2014, 1762/2014, 891/2015, 4153/2015, 1215/2018, 1704/2018, πρβλ. Ε.Α.Δ.Α. Stoll κατά Ελβετίας, σκέψεις 137-139, Bedat κατά Ελβετίας, σκέψεις 44-47, 55-56, 62-68, Tourancheau και July κατά Γαλλίας, σκέψη 73)». Άλλες πρόσφατες αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν την ποινική προδικασία είναι οι: 1501/2023, 793/2023, 791/2023, 2765/2020, 2194/2019, 816/2018, 1215/2018, 1704/2018 κ.ά. Στις παρατιθέμενες αποφάσεις διαπιστώνεται πως το ΣτΕ δεν δέχεται την υποχώρηση της αρχής της μυστικής προδικασίας(δια της δημοσιοποίησεως στοιχείων αυτής) χάριν της ενημέρωσης του τηλεοπτικού κοινού. Στην απόφαση 816/2018 (που αφορούσε δελτία ειδήσεων τηλεοπτικού σταθμού στα οποία παρουσιάστηκαν αυτούσια αποσπάσματα ενόρκων καταθέσεων μαρτύρων-βουλευτών πολιτικού κόμματος που διώχθηκε για σύσταση εγκληματικής οργάνωσης), το ΣτΕ δέχθηκε ότι αυτή η δημοσιοποίηση των στοιχείων της ποινικής προδικασίας αποτελούσε όλως εξαιρετική περίπτωση [καθώς ασκούσε καθοριστική επιρροή στις πολιτικές επιλογές και στη στάση των πολιτών] ώστε να θεωρηθεί δικαιολογημένη «όταν, κατ' εκτίμηση των συνθηκών, κρίνεται αφενός μεν ότι συντρέχουν λόγοι υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος, οι οποίοι καθιστούν επιτρεπτή την ανακοίνωση των στοιχείων αυτών προς ενημέρωση του τηλεοπτικού κοινού επί ζητήματος ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος, αφετέρου δε ότι, με την δημοσιοποίηση των στοιχείων αυτών, δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα του κατηγορουμένου και των λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων και το συμφέρον της

αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας (ΣτΕ 4315/2015, 1216/2014 κ.ά.)...».

δ) Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, στο μέτρο που δραστηριοποιούνται στο χώρο της κρατικής ποινικής δικαιοδοσίας, οφείλουν να σέβονται το τεκμήριο της αθωότητας ως νομοθετικό όριο που τα δεσμεύει. Ιδίως η ένταση της υπόνοιας αλλά και η ίδια η ομολογία ή και η καταδίκη προτού καταστεί αμετάκλητη αφήνουν το τεκμήριο της αθωότητας αλώβητο και δεν απαλλάσσουν από την υποχρέωση σεβασμού του.¹⁰ Η εμφάνιση ενός κατηγορουμένου που δεν έχει καταδικασθεί αμετάκλητα ως ενόχου σε καμία περίπτωση δεν είναι επιτρεπτή. *«Τα ΜΜΕ διεκδικούν και δυστυχώς αποκτούν de facto ρόλο χειριστή των ποινικών υποθέσεων. Τα ΜΜΕ έχουν εισβάλει στην ποινική διαδικασία και προβάλλουν την αξίωση να επηρεάζουν τον τρόπο διεξαγωγής και την έκβαση της»*¹¹. Με αποφάσεις τους το Συμβούλιο της Επικρατείας και ο Άρειος Πάγος (ενδεικτικά ΑΠ 1394/2012) θεωρούν το τεκμήριο αθωότητας ως ειδικότερη έκφραση του δικαιώματος στην προστασία της προσωπικότητας. Ενδεικτικά αποφάσεις ΣτΕ που αφορούν το τεκμήριο αθωότητας: 1386/2004, 253/2005, 1380/2005, 3336/2007¹², 1617/2012, 4426/2013, 993/2013, 3586/2014, 891/2015, 4157/2015, 1355/2023).

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ) στο τεκμήριο της αθωότητας βλέπει μίαν ειδική όψη της δίκαιης δίκης. Η αντίληψη του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου ότι από το τεκμήριο της αθωότητας δεσμεύονται και οι αρχές που πληροφορούν απλώς το κοινό, χωρίς να ασκούν οι ίδιες δικαστική εξουσία, έχει τη ρίζα του στη γενικότερη θέση του ότι τα δικαιώματα που η ΕΣΔΑ (Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων Ανθρώπου) προβλέπει πρέπει να ερμηνεύονται με τέτοιο τρόπο ώστε να έχουν πρακτική αξία και είναι αποτελεσματικά, όχι απλώς θεωρητικά και ουτοπικά (Απόφ. της 22.9.1994 στην υπόθεση *Allenet de Ribemont* κατά Γαλλίας). Η δέσμευση λοιπόν των μη δικαστικών δημοσίων αρχών από το τεκμήριο της αθωότητας αποτελεί μία επέκταση του πεδίου εφαρμογής του που επιβάλλεται από τη σκοπιμότητα της εξασφάλισης αποτελεσματικής κατοχύρωσης του απέναντι

¹⁰ Διονύσης Πρωτόπαπας : «Το τεκμήριο της αθωότητας του κατηγορουμένου στην ποινική δίκη», εκδ. Α. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή 2006, σελ. 197 επόμ.

¹¹ Ηλίας Αναγνωστόπουλος : «Η ποινική προστασία της προσωπικότητας έναντι των μέσων μαζικής επικοινωνίας», Νομικό Βήμα, τόμ. 57, Ιανουάριος 2009, σελ. 39 επόμ.

¹² Στο σημείο 8 της ΣτΕ 3336/2007 σημειώνεται ότι δεν είναι απαραίτητη για τη στοιχειοθέτηση της παράβασης του κανόνα δεοντολογίας που απαγορεύει την παραβίαση του τεκμηρίου αθωότητας ο ευθύς χαρακτηρισμός του δράστη ως ενόχου αλλά αρκούν και αξιολογικές κρίσεις όπως αυτή που περιείχετο στη λεζάντα «δάσκαλε τι δίδασκες».

σε τάσεις καταστρατήγησης¹³. Ενδεικτικές αποφάσεις σχετικά με το τεκμήριο αθωότητας είναι: απόφαση της 23.7.2013 Urfi Cetinkaya κατά Τουρκίας-αρ. προσφ. 19866/04, απόφαση της 21.7.2015 Neagoe κατά Ρουμανίας-αρ. προσφ. 23319/08, απόφαση της 30.4.2015 Καπετάνιος κατά Ελλάδας-αρ. προσφ. 3453/12, απόφαση της 24.5.2011 Κώνστας κατά Ελλάδος-αρ. προσφ. 53466/07 κ.ά.

Στην Πράσινη Βίβλο της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αφορά στο τεκμήριο αθωότητας¹⁴ σημειώνεται «...οι αρχές μπορούν να ενημερώνουν το κοινό για τις διεξαγόμενες ανακρίσεις και να εκφράζουν υποψίες για την ενοχή του κατηγορούμενου, εφόσον οι εν λόγω υποψίες δεν αποτελούν δήλωση περί ενοχής του και γίνονται με διακριτικότητα και περίσκεψη (σημ. 2.1).

II. Πραγματικό μέρος

Από τα έγγραφα του φακέλου, την παρακολούθηση της επίμαχης ροής προγράμματος και τους ισχυρισμούς της εγκαλουμένης (προβληθέντες προφορικά και εγγράφως), προκύπτουν τα εξής:

α) Η τρίωρη εκπομπή «Το Πρωινό» που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Antenna στις 6.4.2022 ώρα 9.55΄ έφερε σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιάστηκε από τον Γιώργο Λιάγκα και την Φαίη Σκορδά επικουρούμενους από συνεργάτες.

Το περιεχόμενο της εκπομπής της συγκεκριμένης ημερομηνίας χαρακτηρίζεται ως ενημερωτικό, καθώς στο μεγαλύτερο μέρος της ασχολείται με το θέμα του θανάτου τριών ανήλικων κοριτσιών από την Πάτρα (Α1 , Β1, Γ1) και της προσωρινής κράτησης της μητέρας τους Δ1 ως κατηγορούμενης για το θάνατο του ενός παιδιού (Γ1).

Στις 9.57΄ μεταδίδεται ρεπορτάζ σχετικά με την πρώτη νύχτα της κατηγορούμενης Δ1 στις φυλακές... Ε1 . Προβάλλονται εικόνες της προσαγωγής της, δεν διακρίνεται το πρόσωπο της(φορά κουκούλα). Αναφέρεται ότι την επομένη θα μεταφερθεί σε ειδικό κελί στη έκτη πτέρυγα των φυλακών Ε1 και ότι υπάρχει φόβος για λιντσάρισμα της.

¹³ Διονύσης Πρωτόπαπας : «Το τεκμήριο της αθωότητας...», ο.π., σελ. 204

¹⁴ Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων «Πράσινη Βίβλος: το τεκμήριο αθωότητας», Βρυξέλλες, 26.4.2006 COM(2006) 174 τελικό

Στις 10.01' αναγράφεται στην οθόνη και εκφωνείται σύντομο απόσπασμα της κατάθεσης της κατηγορούμενης στην ανακρίτρια σχετικά με την ταφή του παιδιού (Γ1) μαζί με το tablet του.

Στις 10.02' οι παρουσιαστές συνομιλούν τηλεφωνικά με τον συνήγορο της κατηγορούμενης Ε1 . Ο δικηγόρος εξηγεί τους λόγους για τους οποίους κατέθεσε αίτηση αποφυλάκισης της κατηγορούμενης και δηλώνει πως η κατηγορούμενη είναι απογοητευμένη από τη στάση του συζύγου της ΣΤ1 . Μιλά επίσης για παραβίαση της ιδιωτικής ζωής της μητέρας και της αδελφής της κατηγορούμενης και ότι η πελάτισσα του αρνείται τις κατηγορίες για εγκλήματα κατά των παιδιών της. Προβάλλεται εικόνα του συζύγου της κατηγορούμενης ΣΤ1 με θόλωση στο πρόσωπο να παίζει μουσικό όργανο και κοινές φωτογραφίες του ζεύγους μαζί με ανήλικα στο πρόσωπο των οποίων υπάρχει θόλωση.

Στις 10.14' μεταδίδεται ρεπορτάζ από την Πάτρα για έρευνες σε στέκια χρηστών ναρκωτικών ουσιών (για ανεύρεση Χ1 ¹⁵).

Στις 10.19' μεταδίδεται απόσπασμα από την εκπομπή «Live News» στην οποία ο παρουσιαστής Ν. Ευαγγελάτος συνομιλεί με την μητέρα της κατηγορούμενης Ζ1 (διακρίνεται η εικόνα του προσώπου της) που βεβαιώνει την κακοποίηση της Γ1 από τρίτο πρόσωπο.

Στις 10.33' μεταδίδεται ρεπορτάζ για τον σύζυγο της κατηγορούμενης ΣΤ1 που φέρεται να μην ενδιαφέρεται για την σύζυγο του Δ1 , δηλώνει δε πως ενδιαφέρεται μόνο για το τί έγινε με τα παιδιά του. Προβάλλεται εικόνα του ΣΤ1 που δίνει συνέντευξη. Ο παρουσιαστής δηλώνει σοκαρισμένος από την ηρεμία του ΣΤ1.

Στις 10.40' προβάλλονται γραφικά με τις θέσεις των τάφων των δύο παιδιών της κατηγορούμενης και της σπιτονοικοκυράς της. Αναφέρεται πως τα δύο παιδιά (Α1 και Β1) είναι θαμμένα στο Ρ1 , ενώ το τρίτο (Γ1) είναι θαμμένο στο κοιμητήριο ... Τ1 .

Στις 10.55' ο παρουσιαστής, αναφερόμενος στην τετραπληγία της Γ1 , μεταδίδει συνέντευξη με τον θεραπευτή της ο οποίος λέει πως δεν μπορεί να πει κάποια πράγματα σχετικά με τα μαρτύρια που πέρασε το παιδί(τα λεγόμενα του αναγράφονται ταυτόχρονα). Δεν προβάλλεται εικόνα του και η φωνή του ακούγεται αλλοιωμένη.

¹⁵ Χ1: ουσία που χρησιμοποιείται κυρίως στην κτηνιατρική για την πρόκληση και διατήρηση ταχείας αναισθησίας. Η συγκεκριμένη ουσία φέρεται να ανιχνεύθηκε στον οργανισμό της Γ1 .

Στις 11.00' λαμβάνει χώρα τηλεφωνική συνομιλία με τον ιατροδικαστή Η1 ο οποίος αναφέρεται στη δράση της ουσίας Χ1 και τον τρόπο ανίχνευσης της στα οστά.

Στις 11.05' οι συντελεστές της εκπομπής συζητούν για το θάνατο της σπιτονοικοκυράς του ζεύγους, σχολιάζουν δε τη στάση των γονέων (ΣΤ1 και Δ1) μετά την κηδεία του παιδιού τους (προβάλλονται σχετικά πλάνα από την κηδεία της Γ1). Μετά προβάλλεται βίντεο στο οποίο εμφανίζεται ο ΣΤ1 να τραγουδά και να βιντεοσκοπεί τραγούδια ευρισκόμενος στο σπίτι της ήδη αποβιωσάσης σπιτονοικοκυράς. Γίνεται μνεία στις εμφανίσεις του ΣΤ1 σε νυχτερινά κέντρα και στην ενασχόληση του με το τραγούδι.

Στις 11.17' οι παρουσιαστές συνομιλούν τηλεφωνικά με τον συνδικαλιστή της ΕΛ.ΑΣ. Θ1 σχετικά με την έρευνα για το θάνατο των δύο παιδιών (Α1 και Β1) και της σπιτονοικοκυράς (έρευνα για δολοφονίες).

Στις 11.37' μεταδίδεται ρεπορτάζ με το ιστορικό της σχέσης του ζεύγους σε σχέση με τους θανάτους των παιδιών. Γίνεται αναφορά στην φερόμενη εξωσυζυγική σχέση της Δ1 και σε εξωσυζυγική σχέση του ΣΤ1 (προβάλλονται φωτογραφίες του ζεύγους με θόλωση). Αναφέρεται πως ο ΣΤ1 ήθελε να ζητήσει διαζύγιο και τότε πεθαίνει η Β1. Η Δ1 εξαφανίζεται και απειλεί να αυτοκτονήσει, σε λίγες μέρες πεθαίνει η Γ1.

Στις 11.46' προβάλλεται βίντεο από τη γιορτή γενεθλίων της Γ1 όπου παρευρίσκονται και άλλα παιδάκια που τραγουδούν. Το βίντεο είχε καταγραφεί το 2016 όταν η Γ1 ήταν 3 ετών. Στα πρόσωπα των παιδιών και των ενηλίκων που συμμετείχαν στη γιορτή υπάρχει θόλωση.

Ο παρουσιαστής, παρακολουθώντας το βίντεο, παρατηρεί *«...Όταν μιλάμε για το θάνατο ενός παιδιού και μάλιστα, όπως λένε οι αρχές, για τη δολοφονία ενός παιδιού και μάλιστα, όπως λένε οι αρχές- μένει να αποδειχτεί και δικαστικώς-, για τη δολοφονία από τη μάνα του ενός παιδιού...»*. Η παρουσιάστρια συμπληρώνει *«Αυτό το κοριτσάκι που βλέπουμε μπορεί, μας λένε ότι μπορεί να το έχει σκοτώσει η μαμά του που είναι δίπλα. Δηλαδή δύο παιδάκια που έχουν φύγει από τη ζωή και μπορεί το ένα, όχι μπορεί, το ξέρουμε, ισχύει ρε παιδιά, δεν είναι ταινία...»*. Οι συντελεστές μιλούν με συγκίνηση για τα τρία παιδιά που έχουν πεθάνει, διερωτώνται για το ρόλο των συγγενών, των γειτόνων, του περιβάλλοντος, τον έλεγχο του κράτους και της οργάνωσης «Χαμόγελο του Παιδιού».

Στις 11.51' ο παρουσιαστής, απαντώντας σε παρατήρηση συνεργάτη ότι όποιος φέρει ευθύνη πρέπει να μπει στη φυλακή, λέει πως η φυλακή είναι λίγη για κάποιους

ανθρώπους και ότι είναι αλήτης αυτός που βασανίζει και σκοτώνει ένα παιδάκι που το έχει φέρει στη ζωή.

Στις 11.52' μεταδίδεται τηλεφωνική συνομιλία με τον ιδιωτικό ερευνητή Y1 ο οποίος μιλά για τη διαχείριση θεμάτων θανάτου των παιδιών, υποστηρίζει πως η Δ1 δεν θα ομολογήσει ποτέ, πως υπάρχουν άμεσοι ή έμμεσοι συνεργοί, ότι πρέπει να γίνει άρση τηλεφωνικού απορρήτου και του laptop. Προβάλλονται φωτογραφίες του ζεύγους με θόλωση.

Στις 11.58' γίνεται σύνδεση με τα δικαστήρια της πρώην σχολής Ευελπίδων καθώς ο ΣΤ1 και ο δικηγόρος του κατευθύνονται στην ανακρίτρια για να δηλώσουν παράσταση πολιτικής αγωγής (δήλωση παράστασης για υποστήριξη της κατηγορίας) με σκοπό να αποκτήσουν πρόσβαση στα έγγραφα της δικογραφίας.

Στις 12.18' μεταδίδεται συνομιλία με τον αναλυτή μη λεκτικής επικοινωνίας Π1 ο οποίος σχολιάζει την εικόνα του ΣΤ1 καθώς προσέρχεται στα δικαστήρια της πρώην σχολής Ευελπίδων. Σχολιάζει επίσης τη συνέντευξη της κατηγορούμενης Δ1 στον δημοσιογράφο Γ. Σόμπολο (προβάλλεται εικόνα ζεύγους χωρίς θόλωση). Η εκπομπή τελειώνει περί τις 12.49'.

β) Η ενημερωτική εκπομπή «Πρωινόι Τύποι» διάρκειας τρεισήμισι ωρών που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό Antenna στις 9.4.2022 ώρα 6.30' έφερε σήμανση 2^{ης} κατηγορίας (κατάλληλο για άνω των 8 ετών) και παρουσιάστηκε από τους δημοσιογράφους Νίκο Ρογκάκο, Παναγιώτη Στάθη και Ηρώ Ράντου.

Στις 6.32' ο ένας παρουσιαστής αναφέρει *«Εμείς έχουμε όλη την απολογία του ΣΤ1 στην ανακρίτρια... λέξη-λέξη τι έχει πει ως πολιτικώς ενάγων εναντίον της συζύγου του... ο παγκόσμιος Τύπος έχει ασχοληθεί με την υπόθεση... αν υπάρχει εγκληματική ενέργεια...»*. Μεταδίδεται βίντεο από παιδική γιορτή με θόλωση στα πρόσωπα των παιδιών, εικόνες από την εμφάνιση του ΣΤ1 στα δικαστήρια, φωτογραφίες του ΣΤ1 με τα παιδιά του (θόλωση στα πρόσωπα των παιδιών) και με τη σύζυγο του Δ1 (χωρίς θόλωση).

Στις 6.41' μεταδίδεται απόσπασμα της εκπομπής «Φως στο τούνελ» (τηλεοπτικός σταθμός Mega) στην οποία η παρουσιάστρια συνομιλεί με τον ΣΤ1. Ο ΣΤ1 λέει πως, αν αποδειχθεί πως τα παιδιά δολοφονήθηκαν, θα σκοτώσει τη Δ1 ακόμα και στο κελί της. Δεν ακούγεται κάποιο σχόλιο στην εκπομπή σχετικά με την πρόθεση του ΣΤ1 να αυτοδικήσει. Προβάλλονται φωτογραφίες του ζεύγους με τα παιδιά (θόλωση στα πρόσωπα των παιδιών).

Στις 6.43' μεταδίδεται απόσπασμα άλλης εκπομπής (με παρουσιαστή τον Ν. Χατζηνικολάου) στην οποία ο συνήγορος υπεράσπισης της κατηγορούμενης Κ1 υποστηρίζει πως δεν έδωσε η πελάτισσά του την Χ1 . Επίσης μεταδίδονται δηλώσεις του Διευθυντή της ΜΕΘ Παίδων στο νοσοκομείο Πάτρας Λ1 σχετικά με την κατάσταση υγείας της Γ1 (προβάλλεται φωτογραφία της Δ1 με το παιδί-θόλωση στο πρόσωπο του παιδιού). Ακολουθεί απόσπασμα από άλλη εκπομπή (με παρουσιαστή τον Ν. Χατζηνικολάου) στην οποία εμφανίζεται ο ιατροδικαστής Μ1 ο οποίος αναφέρεται στα αίτια θανάτου της Β1 (στοιχεία για εγκληματική ενέργεια). Στις 6.48' μεταδίδεται ρεπορτάζ από το νεκροταφείο Πάτρας όπου πρόκειται να διανοιχθεί -κατόπιν δικαστικής εντολής- ο τάφος στον οποίο είναι θαμμένη η Γ1 με σκοπό να ανασυρθεί το tablet που τοποθετήθηκε μαζί με τη σορό του παιδιού καθώς αυτό φέρεται να αποτελεί στοιχείο που ενδεχομένως να βοηθήσει στη διαλεύκανση της υπόθεσης.

Οι παρουσιαστές τονίζουν πως η διάνοιξη του τάφου θα γίνει μόνο για να πάρουν ένα αντικείμενο και δεν έχει σχέση με τη σορό του παιδιού. Μεταδίδεται βίντεο από παιδική γιορτή με θόλωση στα πρόσωπα των παιδιών.

Στις 6.50' αναγράφεται στην οθόνη και εκφωνείται απόσπασμα της κατάθεσης του ΣΤ1 στην ανακρίτρια που αναφέρεται στη ταφή της Γ1 , καθώς και απόσπασμα από την εκπομπή «Φως στο Τούνελ» με καλεσμένο τον ΣΤ1 . Ο παρουσιαστής αναφέρει *«αν υπάρχει εγκληματική ενέργεια, θα ελεγχθούν ακόμα και τυχόν πλημμέλειες ιατροδικαστών»*.

Στις 6.55' μεταδίδονται μακρινά πλάνα από το νεκροταφείο όπου φαίνεται ένας τάφος στον οποίο είναι αναγραμμένα τρία ονόματα. Στο ρεπορτάζ αναφέρεται ότι στο χώρο υπάρχει ιατροδικαστής, αστυνομία (που προσπαθεί να αποκλείσει την περιοχή), ιερέας και κάποια άλλα άτομα. Οι παρουσιαστές συζητούν για τη συνεργασία της κατηγορούμενης ως προς το άνοιγμα του tablet (αν έδωσε τους κωδικούς).

Στις 7.00' λαμβάνει χώρα συνομιλία με τον ιδιωτικό ερευνητή Υ1 για τον τρόπο που μπορεί να προμηθευτεί κάποιος την Χ1 (που είναι ναρκωτική ουσία). Σε μέρος της οθόνης προβάλλονται συνεχώς τα μακρινά πλάνα από το νεκροταφείο.

Στις 7.03' οι παρουσιαστές ανακοινώνουν πως ο τάφος έχει ανοίξει με τη βοήθεια εργατών και ειδικού εργαλείου για την αφαίρεση του tablet από το εσωτερικό του. Στη οθόνη προβάλλονται μόνο μακρινά πλάνα από το νεκροταφείο.

Στις 7.35' προβάλλονται πάλι μακρινά πλάνα από το νεκροταφείο της Πάτρας. Μπροστά στο άνοιγμα του τάφου διακρίνεται ένα γαλάζιο ύφασμα (σεντόνι) το οποίο

δεν επιτρέπει να φαίνονται οι ενέργειες όσων ασχολούνται με την αφαίρεση του tablet. Οι παρουσιαστές διευκρινίζουν ότι καταγράφουν με την κάμερα τη διαδικασία ανάσυρσης του tablet από τον τάφο, διότι πρόκειται για στοιχείο εγκλήματος.

Στις 7.36' ο καλεσμένος ιατροδικαστής Μ1 μιλά για ευρήματα ασφυκτικού θανάτου της Β1 και την ύπαρξη αστοχιών στην πιστοποίηση θανάτου.

Στις 7.53' η εκπομπή μεταδίδει μακρινά πλάνα από το νεκροταφείο της Πάτρας καθώς έχει ολοκληρωθεί η διαδικασία ανάσυρσης του tablet από τον τάφο και ο ιερέας κάνει τρισάγιο.

Στις 8.12', με καλεσμένους στην εκπομπή (εκτός από τον ιατροδικαστή Μ1 και τον ιδιωτικό ερευνητή Υ1) τον αντιπρόεδρο της Ένωσης αστυνομικών υπαλλήλων Αθήνας Ν1, τον ψυχίατρο Ξ1 και τον ποινικολόγο Ο1, αναγράφεται στην οθόνη και εκφωνείται απόσπασμα της κατάθεσης του ΣΤ1 στην ανακρίτρια που αναφέρεται στο θάνατο της Α1, στην επίδραση του στη συζυγική σχέση του ζεύγους και στην ύπαρξη άλλου άντρα στη ζωή της Δ1.

Στις 8.14' μεταδίδεται απόσπασμα από την εκπομπή «Φως στο Τούνελ» με καλεσμένο τον ΣΤ1 ο οποίος αναφέρεται σε απόπειρα αυτοκτονίας της Δ1 λόγω χωρισμού της από πρώην σύντροφο της και λόγω κατάθλιψης. Μετά μεταδίδεται απόσπασμα από την εκπομπή «Το Πρωινό» στο οποίο φίλος του ΣΤ1 μιλά με αλλοιωμένη φωνή για εξωσυζυγική σχέση της Δ1.

Στις 8.20' στους καλεσμένους προστίθεται ο δημοσιογράφος Π1 που υποστηρίζει ότι ο ΣΤ1 είχε ξυλοκοπήσει τη Δ1 ενώπιον της Γ1 λόγω της ύπαρξης τρίτου προσώπου στη ζωή της που ήταν κοινός γνωστός του ζεύγους. Ο καλεσμένος ψυχίατρος υποστηρίζει πως αυτό που ενδιαφέρει το ΣΤ1 είναι να αποτινάξει την ενοχή από επάνω του και όχι να διαλευκανθεί η υπόθεση.

Στις 8.39' οι παρουσιαστές, απαντώντας σε διαμαρτυρίες τηλεθεατών σχετικά με τη ζωντανή μετάδοση εκταφής παιδιού, υποστηρίζουν ότι δεν πρόκειται για εκταφή, αλλά μόνο για διάνοιξη τάφου με σκοπό να αφαιρεθεί το tablet που αποτελεί στοιχείο, τονίζουν δε πως η εκπομπή δεν θα παρευρισκόταν σε εκταφή παιδιού.

Στις 8.41' η συζήτηση μεταξύ των παρουσιαστών και των καλεσμένων συνεχίζεται. Ο Ο1 μιλά για το νομικό οπλοστάσιο της κατηγορούμενης, ο Υ1 για τη ρήξη μεταξύ του ζεύγους που θα φέρει αποκαλύψεις, ο Ξ1 για τη διαταραχή της προσωπικότητας της κατηγορούμενης (προβάλλονται φωτογραφίες της κατηγορούμενης χωρίς θόλωση και παιδιού με θόλωση).

Την ίδια ώρα αναγράφεται στην οθόνη και εκφωνείται απόσπασμα της κατάθεσης του ΣΤ1 στην ανακρίτρια που αναφέρεται στο θάνατο της Β1 .

Στις 8.49' οι παρουσιαστές, προσπαθώντας να φανούν ότι αποδέχονται το τεκμήριο αθωότητας της κατηγορούμενης, αναφέρουν «μακριά από εμάς οι βεβαιότητες».

Στις 9.08' λαμβάνει χώρα τηλεφωνική συνομιλία με τον δικηγόρο της σπιτονοικοκυράς του ζεύγους Φ1 και μεταδίδεται απόσπασμα από την εκπομπή «Φως στο Τούνελ» με καλεσμένο τον ΣΤ1 ο οποίος δείχνει έγγραφο ειδικού πληρεξουσίου που συντάχθηκε μεταξύ αυτού και της σπιτονοικοκυράς του βάσει του οποίου μπορούσε ο ίδιος να παίρνει τη σύνταξη της και να την εκπροσωπεί. Καθώς το έγγραφο προβάλλεται στην οθόνη, διακρίνεται το όνομα της. Οι παρουσιαστές διερωτώνται σχετικά με την αιτία θανάτου της σπιτονοικοκυράς, παρατηρούν δε ότι δεν φαίνεται να υπάρχει οικονομικό κίνητρο για διάπραξη εγκληματικής ενέργειας εναντίον της.

Στις 9.14' λαμβάνει χώρα τηλεφωνική συνομιλία με τον πρόεδρο Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Ελλάδας Σ1 σχετικά με τη συμπεριφορά της κατηγορούμενης στη φυλακή (προβάλλεται φωτογραφία του ζεύγους χωρίς θόλωση). Η εκπομπή τελειώνει περί τις 10.03'. Πλην του καταγγελλόμενου θέματος, η εκπομπή ασχολείται και με άλλα θέματα της επικαιρότητας.

Περαιτέρω, από την παρακολούθηση και καταγραφή των πραγματικών περιστατικών προκύπτουν εν κατακλείδι τα ακόλουθα:

α) Εκπομπή «Το Πρωινό» της 6.4.2022 :

α1) Στοιχεία ποινικής προδικασίας: Στη διάρκεια της ως άνω εκπομπής μεταδόθηκε σύντομο απόσπασμα από την κατάθεση της κατηγορούμενης (που αποτελεί στοιχείο της ποινικής προδικασίας) ενώπιον της ανακρίτριας. Κρίνεται ότι αφενός πρόκειται για αποσπασματική δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας που μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη δεδομένου ότι η υπόθεση θανάτου τριών ανήλικων παιδιών της ίδιας οικογένειας αποτελεί ζήτημα ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος και ότι, αφετέρου, με αυτή τη δημοσιοποίηση δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα της κατηγορουμένης ούτε και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας.

α2) Εικόνα -όνομα κατηγορούμενης: Στη διάρκεια της εκπομπής προβλήθηκε φωτογραφία της κατηγορούμενης χωρίς θόλωση καθώς και το ονοματεπώνυμο της.

Κρίνεται ότι η σύλληψη της συγκεκριμένης κατηγορούμενης αφορά αδίκημα ιδιαίτερης βαρύτητας που ενδιαφέρει την κοινή γνώμη, ότι η εικόνα της ήταν ήδη γνωστή στο τηλεοπτικό κοινό και ότι υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογούν αυτή τη δημοσιοποίηση.

α3) Εικόνα συγγενούς κατηγορούμενης: Στη διάρκεια της εκπομπής προβλήθηκε εικόνα και ονοματεπώνυμο της μητέρας της κατηγορούμενης. Κρίνεται ότι αφενός η συγκεκριμένη προβολή οφειλόταν σε αναμετάδοση από άλλη εκπομπή («Live News») άλλου σταθμού, αφετέρου η εικόνα και το ονοματεπώνυμο της μητέρας της ήταν ήδη γνωστά στο τηλεοπτικό κοινό πριν ασκηθεί ποινική δίωξη στην κόρη της, η αναφορά δε στο όνομα και την εικόνα της μητέρας ήταν αναγκαία για την έκθεση των γεγονότων καθώς διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην υπόθεση.

α4) Τεκμήριο αθωότητας κατηγορούμενης: Στη διάρκεια της εκπομπής οι παρουσιαστές εκφράζονται κατά τρόπο που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν θεωρούν την κατηγορούμενη ένοχη. Όταν μιλούν για δολοφονία του παιδιού, υποστηρίζουν πως «μένει να αποδειχθεί και δικαστικώς». Η φράση της παρουσιάστριας ότι ξέρουν και ισχύει ότι η κατηγορούμενη έχει σκοτώσει το παιδί της («...αυτό το κοριτσάκι που βλέπουμε μπορεί, μας λένε ότι μπορεί να το έχει σκοτώσει η μαμά του που είναι δίπλα. Δηλαδή δύο παιδάκια που έχουν φύγει από τη ζωή και μπορεί το ένα, όχι μπορεί, το ξέρουμε, ισχύει ρε παιδιά...») αποτελεί μεμονωμένη φράση που δεν την ενστερνίζονται οι λοιποί συντελεστές της εκπομπής.

β) Εκπομπή «Πρωινόι Τύποι» της 9.4.2022 :

β1) Στοιχεία ποινικής προδικασίας: Στη διάρκεια της ως άνω εκπομπής μεταδίδονται μερικά αποσπάσματα από την κατάθεση του συζύγου της κατηγορούμενης που έχει δηλώσει παράσταση για υποστήριξη της κατηγορίας(πολιτικώς ενάγων) καθώς και έγγραφο ειδικού πληρεξουσίου στο οποίο διακρίνονται ονόματα. Τα ανωτέρω αποτελούν στοιχεία της ποινικής προδικασίας. Κρίνεται ότι αφενός πρόκειται για αποσπασματική δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας που μπορεί να θεωρηθεί δικαιολογημένη δεδομένου ότι η υπόθεση θανάτου τριών ανήλικων παιδιών της ίδιας οικογένειας αποτελεί ζήτημα ιδιαιτέρως αυξημένου γενικού ενδιαφέροντος και ότι, αφετέρου, με αυτή τη δημοσιοποίηση δεν διακυβεύονται τα δικαιώματα της κατηγορούμενης ούτε και το συμφέρον της αποτελεσματικής διεξαγωγής της δικαστικής έρευνας.

β2) Εικόνα -όνομα κατηγορούμενης: Στη διάρκεια της εκπομπής προβλήθηκαν φωτογραφίες της κατηγορούμενης χωρίς θόλωση καθώς και το ονοματεπώνυμο της.

Κρίνεται ότι η συγκεκριμένη σύλληψη της κατηγορούμενης αφορά αδίκημα ιδιαίτερης βαρύτητας που ενδιαφέρει την κοινή γνώμη, ότι η εικόνα της ήταν ήδη γνωστή στο τηλεοπτικό κοινό και ότι υπάρχουν λόγοι δημοσίου συμφέροντος που δικαιολογούν αυτή τη δημοσιοποίηση.

β3) Τεκμήριο αθωότητας κατηγορούμενης: Στη διάρκεια της εκπομπής οι παρουσιαστές εκφράζονται προσεκτικά σχετικά με το τεκμήριο αθωότητας της κατηγορούμενης θέλοντας να εκφράσουν ότι δεν υπάρχει βεβαιότητα για την ενοχή της. Ενδεικτικά αναφέρουν «αν υπάρχει εγκληματική ενέργεια...», «μακριά από εμάς αυτές οι βεβαιότητες...».

III. Υπαγωγή

Ενόψει των ανωτέρω, η Ολομέλεια κρίνει ομοφώνως ότι η εγκαλουμένη εταιρεία δεν παραβίασε τις διατάξεις αναφορικά με: (α) τη δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας, (β) την προβολή της εικόνας προσώπου που θεωρείται ύποπτο τέλεσης εγκλήματος, (γ) την προβολή εικόνας προσώπου συγγενούς του κατηγορουμένου και (δ) το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, κατά τη διάρκεια της εκπομπής με τον τίτλο «Το Πρωϊνό» που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 6.4.2022 και της εκπομπής με τον τίτλο «Πρωϊνοί Τύποι» που μεταδόθηκε από τον ως άνω σταθμό στις 9.4.2022 και για το λόγο αυτό πρέπει να απαλλαγεί.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ Η ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΡΑΔΙΟΤΗΛΕΟΡΑΣΗΣ

Απαλλάσσει ομοφώνως την εγκαλουμένη εταιρεία με την επωνυμία «ANTENNA T.V. ΜΟΝΟΠΡΟΣΩΠΗ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ», ιδιοκτήτρια του τηλεοπτικού σταθμού με τον διακριτικό τίτλο «ANTENNA TV», από τις παραβάσεις που αφορούν: (α) τη δημοσιοποίηση στοιχείων της ποινικής προδικασίας, (β) την προβολή της εικόνας προσώπου που θεωρείται ύποπτο τέλεσης εγκλήματος, (γ) την προβολή εικόνας προσώπου συγγενούς του κατηγορουμένου και (δ) το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου, κατά τα ειδικότερα αναφερόμενα στο σκεπτικό.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε την 27^η Μαρτίου 2025 και δημοσιεύτηκε την 12^η Ιουνίου 2025.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Ε.Σ.Ρ.

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΥΤΕΡΠΗ ΚΟΥΤΖΑΜΑΝΗ-ΔΡΙΛΙΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΑΡΑΖΙΔΟΥ